CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny ***Formuła 2015***

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Symbol arkusza
EHIP-R0-**100**-2605

DATA: **18 maja 2026 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule** z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

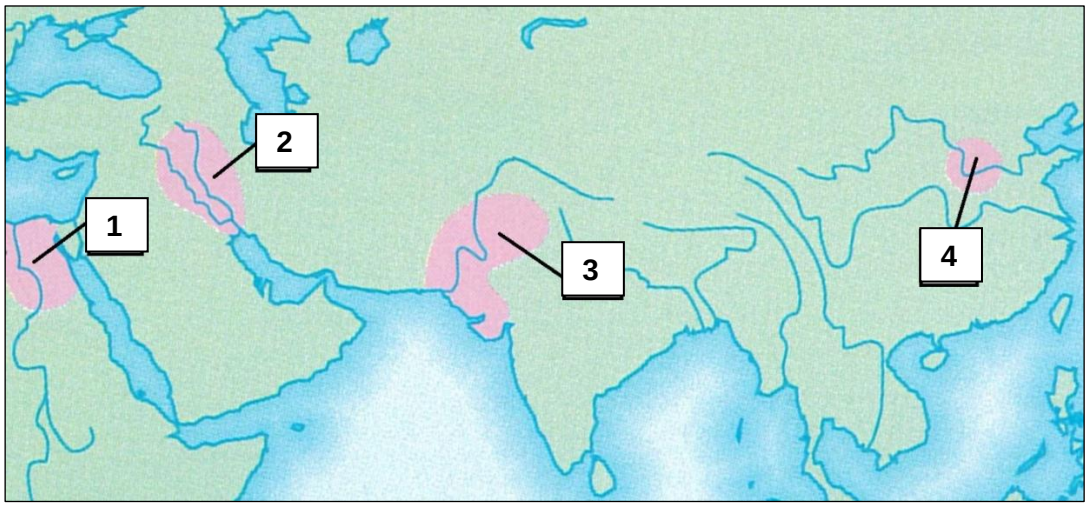
Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 35 stron (zadania 1–25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Zapoznaj się uważnie ze źródłami, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj tylko na podstawie źródeł i tylko własnymi słowami – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.
4. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
5. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
6. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Zadanie 1. (0–2)

Źródło 1. Mapa

Na podstawie: J.M. Roberts, *Ilustrowana historia świata. Prehistoria* […], t. I, Warszawa 1999, s. 66.

Źródło 2. Fragmenty opracowań historycznych

Fragment A:
Podczas wyprawy wojennej w 1798 roku wraz z oddziałami Napoleona przybyła duża grupa badaczy. W trakcie prac fortyfikacyjnych w mieście Rosetta kpt. F. Bouchard 15 lipca 1799 roku odkrył czarną kamienną (bazaltową) płytę z tekstem wyrytym w trzech wersjach. Znalezisko, znane jako kamień z Rosetty, pozwoliło na rozszyfrowanie starożytnego pisma.

Fragment B:
Archeolodzy rozpoczęli prace wykopaliskowe i w 1974 roku odkryli tajne wojsko. 7000 naturalnej wielkości żołnierzy z terakoty strzegło ciała cesarza. Każdy z posągów miał indywidualne rysy twarzy – zapewne są to portrety wojowników cesarskiej armii.

Na podstawie: M. Karpińska, *Bitwa pod piramidami* […], „Mówią wieki” 2013, nr 7, s. 42–44;
J. Dineen, *100 największych odkryć archeologicznych*, Poznań 2007, s. 68.

Uzupełnij tabelę. Wpisz obok fragmentów opisów odkryć archeologicznych nazwy właściwych cywilizacji starożytnych oraz numery, którymi na mapie oznaczono obszary tych cywilizacji.

	Nazwa cywilizacji	Numer na mapie
Fragment A		
Fragment B		

Zadanie 2. (0–1)

Fragment opracowania

Samo sedno działalności [filozofa] kryło się w tym, że pozornie nie starał się wcale pouczać ludzi. Przeciwnie: sprawiał wrażenie, że to on pragnie się czegoś od nich nauczyć. Nie dawał lekcji jak pierwszy lepszy nauczyciel, o nie, [on] jedynie rozmawiał. Nie zostałby jednak sławnym filozofem, gdyby tylko przysłuchiwał się, co mówią inni, ani rzecz jasna nie skazano by go na śmierć. [Filozof] rozpoczynał rozmowę od zadawania pytań. W ten sposób udawał, że nic nie wie. W trakcie pogawędki zmuszał rozmówcę, by ten dostrzegł słabości w swoim sposobie myślenia. Przyparty do muru, rozmówca musiał wreszcie rozróżnić, co jest prawdziwe, a co – nie.

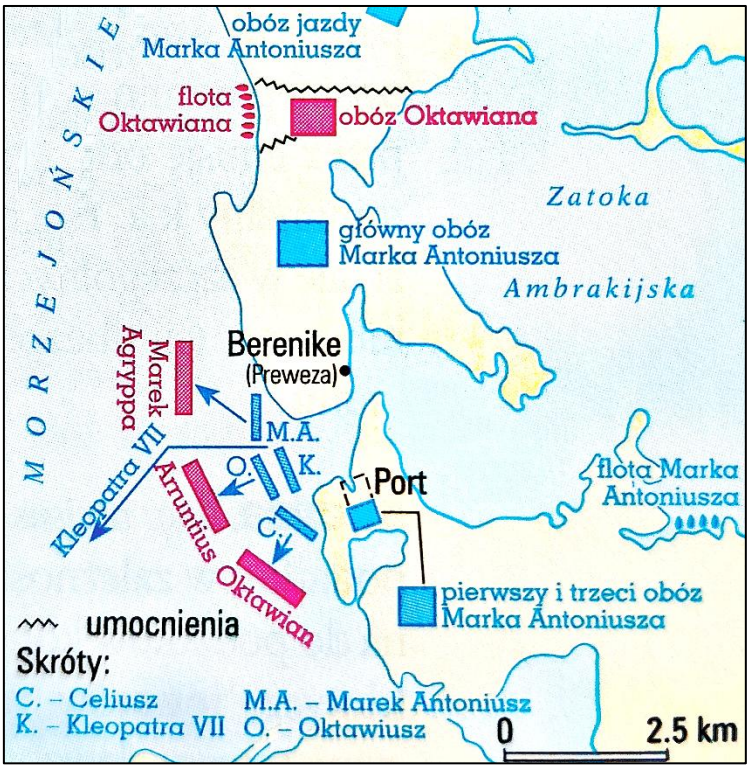
Na podstawie: J. Gaarder, *Świat Zofii*, Warszawa 1995, s. 85–86.

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Tekst przedstawia działalność Platona.	**P**	**F**
Opisana w tekście postać należała do stoickiej szkoły filozoficznej.	**P**	**F**

Zadanie 3. (0–1)

Źródło 1. Plan bitwy

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, red. J. Wojnowski, t. 1, Warszawa 1995, s. 265.

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

W styczniu [wódz rzymski] przekroczył Rubikon stanowiący granicę między Galią Przedalpejską a właściwą Italią. „Kości zostały rzucone” – rozpoczęła się wojna domowa. Jego przeciwnik również dysponował silną armią, ale stacjonowała ona w Hiszpanii. Italia jednak była właściwie bezbronna, większość senatorów w panice opuściła stolicę. Ciesząc się poparciem arystokracji [wódz rzymski] szybko opanował Italię i Rzym. Czekała go jednak ciężka rozprawa w Hiszpanii, a następnie w Grecji. Do decydującej bitwy doszło w Tracji.

Na podstawie: M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stępień, *Historia starożytna*, Warszawa 2010, s. 479.

Rozstrzygnij, czy bitwa przedstawiona w źródle 1. była decydującą bitwą wojny opisanej w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

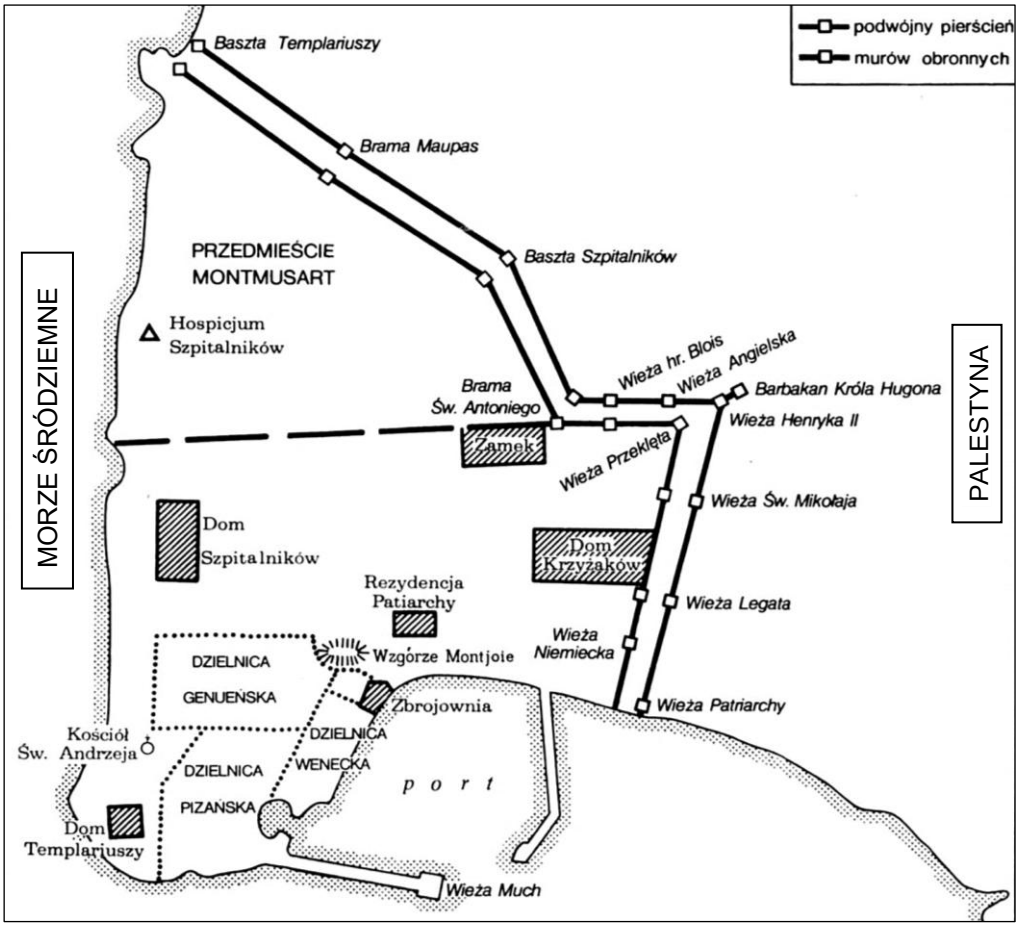
Zadanie 4.

Źródło 1. Fragment kroniki

[Sułtan Mehmet] kazał ustawić w stosownych miejscach baterie i rozpoczął postępować ku miastu przy pomocy janczarów […], a ledwo działa zostały ustawione, polecił im kierować silny ogień na mury, nic już nie mówiąc o nieprzerwanym gradzie strzał i kamieni, miotanych przez machiny, jednocześnie jak deszcz, spadających na miasto. Oblężeni ze swej strony posyłali bez przerwy salwy z muszkietów i dział ładowanych kamiennymi kulami, którymi sprawiali męki wielu muzułmanom […]. W tym czasie przybyły dwa wielkie statki przysłane przez Franków na pomoc cesarzowi […]. Opór ze strony oblężonych był tak silny, że Turcy, dopiero gdy noc zapadła, byli w stanie wedrzeć się do miasta przez wyłom w murze. […] Grabież trwała trzy pełne dni […]. [Z]mieniono dotychczasową […] postać [kościołów, w tym kościoła Hagia Sophia], […] ażeby uczynić z nich miejsca modlitwy dla muzułmanów.

Wiek V–XV w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 321–322.

Źródło 2. Plan miasta

S. Runciman, *Dzieje* […], t. III, Warszawa 1988, s. 385.

Zadanie 4.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy relacja ze źródła 1. opisuje zdobycie miasta, którego plan przedstawia źródło 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 4.2. (0–1)

Uzasadnij, odwołując się do informacji zamieszczonych na planie, że miasto na nim przedstawione uczestniczyło w handlu lewantyńskim.

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Fragmenty dokumentu lokacyjnego

W imię Pańskie, Amen. My, komes Jan, syn Czechosława z Galewa […], chcemy, aby do każdego z współczesnych i przyszłych, patrząc na tę kartę, doszła wiadomość, że dziedzictwo nasze, Radlino powszechnie zwane, Marcinowi zwanemu ze Staniewa i jego dziedzicom oddaliśmy w celu lokacji na prawie niemieckim, tym mianowicie prawem, którym mieszczanie i miasto Nowego Targu w swoich prawach się posługuje, tym układem i kształtem, iż mieszkańcy przerzeczonej wsi przez poszczególne lata z każdego łanu małego w dzień św. Marcina płacić będą obowiązani 2 miary pszenicy, 4 miary żyta, 6 miar owsa […], [oraz miarę] srebra będącego w obiegu i ten czynsz zwozić będą obowiązani na nasz dwór bliższy. Ażeby ci uprawiający przerzeczoną wioskę mogli wypłacić to wszystko, otrzymują 9 lat wolnych od wszelkich danin i opłat.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach* […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 232.

Zadanie 5.1. (0–1)

Podaj imiona wystawcy dokumentu lokacyjnego oraz imię zasadźcy.

Wystawca: .....

Zasadźca: .....

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymień obowiązki mieszkańców Radlina w zakresie uiszczania renty naturalnej, przywołane w cytowanym dokumencie.

.....

.....

Zadanie 6.

Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A:
Dynastia pochodzenia normańskiego rządząca Rusią od końca IX w. do 1598 roku. Za założyciela dynastii uchodzi legendarny wódz Waregów, który miał przybyć w 862 roku na Ruś, zdobyć Wielki Nowogród, Białe Jezioro, Izborsk i założyć tam własne państwo.

Fragment B:
Dynastia królewska, wywodzącą swą nazwę od hrabiów w zachodniej Francji. Karol I dążył do stworzenia władztwa sięgającego wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego. Polityka ta wymagała zbliżenia z Węgrami. Karol Robert objął w 1308 roku tron węgierski.

Na podstawie: *Słownik dynastii Europy*, Poznań 1999, s. 158–159, 354–355.

Zadanie 6.1. (0–1)

Podaj nazwy dynastii, których dotyczą fragmenty opracowania historycznego.

Fragment A – .....

Fragment B – .....

Zadanie 6.2. (0–1)

Rozstrzygnij, który z fragmentów – A czy B – dotyczy dynastii zasiadającej w XIV wieku na polskim tronie, oraz wyjaśnij okoliczności objęcia przez nią władzy w Polsce.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

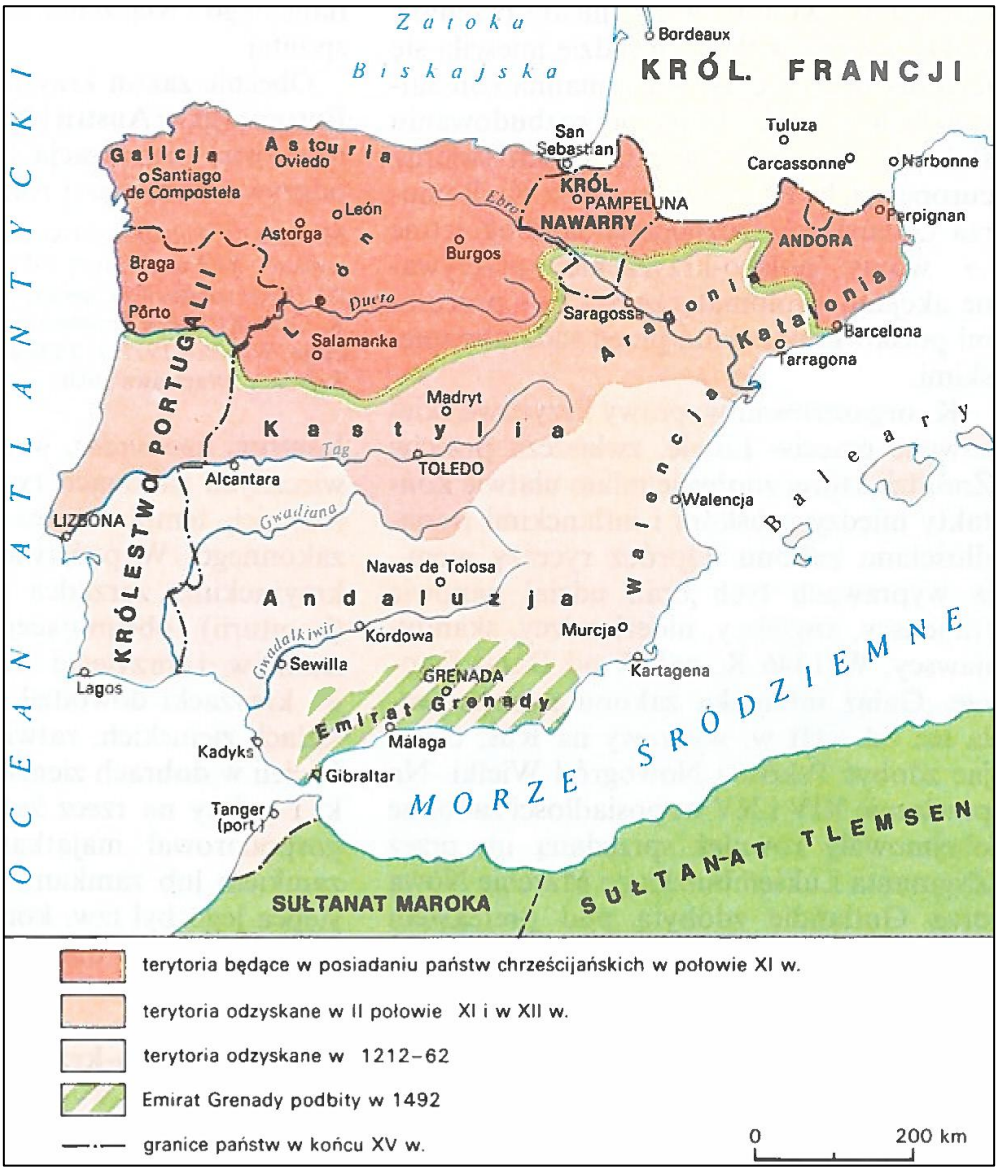
.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Mapa

Na podstawie: *Encyklopedia szkolna. Historia*, Warszawa 1995, s. 259.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę procesu historycznego zilustrowanego na mapie i wyjaśnij, na czym ten proces polegał.

Nazwa .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Fragmenty opracowania historycznego

Fragment A:
Ludzie posiadający prywatne i publiczne prawo szlacheckie, po udział w sejmikach, sejmie i elekcji króla, pod względem społecznym zbliżający się do warstwy chłopskiej. Mając niewielkie gospodarstwa, sami pracowali na roli, a nawet płacili analogiczne podatki jak chłopi. Świadomość społeczna łączyła ich raczej ze stanem szlacheckim jako całością, a oddzielała od bliższego im materialnie i kulturalnie sąsiedztwa chłopskiego, nie bezpośredniego zresztą, gdyż szlachta ta zamieszkiwała zwykle odrębne wsie.

Fragment B:
Najniższa kategoria szlachty, nieposiadająca w ogóle własności ziemskiej. Zajmując płatne stanowiska służby, żołnierzy, drobnych urzędników, dzierżawców lub żyjąc w mieście z zajęć rzemieślniczo-handlowych, nie cieszyła się pełnią swoich szlacheckich praw. Odmawiano jej praw politycznych – udziału w sejmach i sejmikach, ale nie odbierano jej szlachectwa. Z chwilą gdy szlachcic nabywał własność ziemską lub ją wydzierżawiał, odzyskiwał pełne prawa szlacheckie, niekwestionowane przez nikogo.

Na podstawie: *Polska w epoce* […], red. A. Wyczański, Warszawa 1986, s. 139–140.

Rozstrzygnij, w którym fragmencie – A czy B – scharakteryzowano szlachtę zaściankową. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w wybranym fragmencie tekstu.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–2)

Fragment artykułu naukowego

[P]oglądy Marcina Lutra co do kultu obrazu są poglądami augustianina wychowanego na Zachodzie, który nie podziela wschodniej wrażliwości obrazu jako nośnika, komunikatora obecności przedstawianej w nim postaci […]. W swoich kazaniach Luter przeciwstawia się nadużyciom związanym z kultem obrazów, obawia się tego, że niektórzy pokładają w obrazach nadzieję bardziej niż w Panu Bogu. Luter – augustianin – podkreśla rolę miłości i priorytet miłosierdzia przed wszelkimi formami artystycznego wyrazu […]. Jednocześnie Luter nie tylko przeciwstawia się [niszczeniu obrazów], a wręcz przeciwnie, podkreśla ich pozytywną rolę w rozpamiętywaniu i rozumieniu Biblii. Niekwestionowalny jest priorytet Słowa nad obrazem. Luter zupełnie zrywa z obrazem kultycznym, akceptując i w teorii, i w praktyce obraz narracyjny. Sytuacja […] [u] Jana Kalwina wygląda odmiennie: teoretycznie akceptuje […] obraz narracyjny (historie), w praktyce jednak skłania się do zakwestionowania jakiegokolwiek obrazu w przestrzeni sakralnej. Pozwala na kolekcje świeckie, choć z bardzo wąskim repertuarem tematycznym […]. Jego zdaniem zamykanie nieskończonego Boga w skończonej formie jest bluźnierstwem. Kalwin podkreśla obowiązywalność Starego Testamentu, w ogóle nie odnosząc się do Wcielenia w kwestii przedstawień, a w pewien zawiły sposób tłumaczy, że naśladowaniem Chrystusa jest właśnie nietworzenie obrazów. Jan Kalwin ewidentnie wiąże obraz i jego kult z papieską władzą […].

Na podstawie: D. Klejnowski-Różycki, *Kult obrazów* […], „Studia Oecumenica” 2017, nr 17, s. 190–191.

Porównaj zaprezentowane w zacytowanym tekście poglądy Lutra i Kalwina na temat sztuki sakralnej. Przedstaw jedno podobieństwo i jedną różnicę między tymi poglądami.

Podobieństwo: .....

.....

.....

.....

.....

Różnica: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Fragmenty aktów prawnych

Dokument 1:
A iż w Rzeczypospolitej naszej jest różność niemała w sprawie religii chrześcijańskiej, obiecujemy to sobie spólnie za nas i potomków naszych na wieczne czasy pod obowiązkiem przysięgi, iż którzy jesteśmy rozróżnieni w wierze, pokój między sobą zachować.

Dokument 2:
Nie ma Cesarski Majestat, ani elektorowie, ani książęta, ni stany świętego państwa, prześladować żadnego stanu państwa z powodu wyznawania konfesji augsburskiej. W zamian zaś stany, które należą do wyznania augsburskiego, w równej mierze mają pozostawić bez nagabywania przy ich religii rzymskiej Majestat Cesarski i elektorów, książąt i inne stany państwa świętego.

Dokument 3:
My, nie chcąc rozerwania kościelnej św. jedności, wyprawiliśmy do Ojca św. Klemensa VIII posły nasze, prosząc, aby nas do swego posłuszeństwa przyjął i od zwierzchności patriarchów carogrodzkich wyzwolił, zachowując nam obrządki i ceremonie kościołów wschodnich greckich. Co iż uczynił, tośmy dziś na tym synodzie uczynili przy bytności posłów Króla J.M. Zygmunta III.

Dokument 4:
Henryk, z łaski Bożej król Francji i Nawarry, pozwoliliśmy wszystkim panom, szlachcie i innym osobom wyznającym religię reformowaną odprawiać nabożeństwo rzeczonej religii w głównym miejscu zamieszkania, gdy będą tam przebywać. Ogłaszamy wszystkich, którzy wyznają rzeczoną religię, za zdolnych do sprawowania wszystkich godności, urzędów w miastach naszego królestwa.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII* […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 137–152.

Zadanie 10.1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Akt prawny, który nie dotyczył kościołów reformowanych, to dokument

A. 1.

B. 2.

C. 3.

D. 4.

Zadanie 10.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Dokument 1. wprowadzał równouprawnienie dla wyznawców judaizmu w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVI wieku.	**P**	**F**
Dokument 2. regulował stosunki między wyznawcami katolicyzmu i luteranizmu.	**P**	**F**

Zadanie 11. (0–1)

Tabela. Struktura handlu morskiego Gdańska i Elbląga w II połowie XVI i na początku XVII wieku

towary/lata	1595/1605/1615*	1625/1635/1646*
	Eksport w procentach	
zboże	69,6	77,0
drewno	6,7	0,8
przetwory drzewne	13,5	9,4
tkaniny, włókna	7,9	9,4
skóry i futra	0,9	2,2
	Import w procentach	
sól i śledzie	27,0	26,0
wina	18,7	10,7
towary kolonialne	1,0	8,2
tkaniny	50,8	53,9
skóry i futra	2,5	1,2

* W tabeli podano średnie wartości dla podanych lat (w odniesieniu do wybranych kategorii towarów).

Na podstawie: B. Zientara i in., *Dzieje gospodarcze Polski do roku 1939*, Warszawa 1973, s. 222.

Uzasadnij, że tabela ilustruje zjawisko dualizmu gospodarczego Europy w XVI–XVII wieku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12. (0–1)

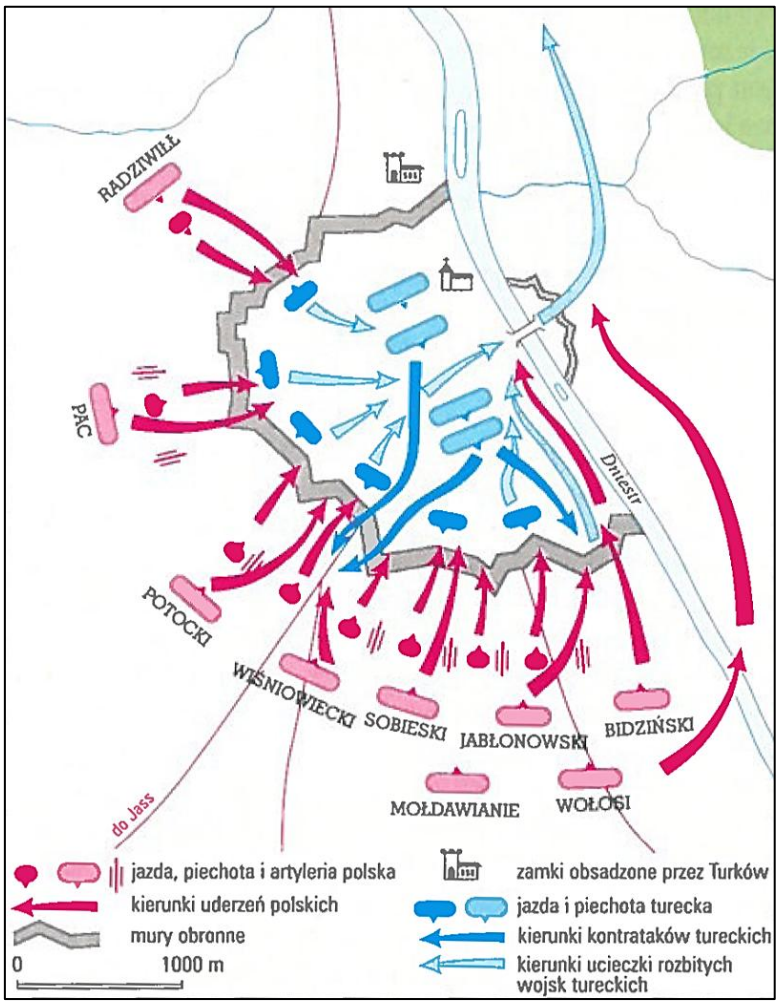
Źródło 1. List do papieża z 13 września 1683 roku

Venimus, vidimus, Deus vicit[1].
Zechciej, Wasza Świętobliwość, uniżenie proszę, przyjąć łaskawie […] wiadomość o świetnym zwycięstwie użyczonym wczoraj przez Boski Majestat całemu Chrześcijaństwu […]. [Udało mi się] [u]chwycić wszystkie główne sztandary wielkiego wezyra, całą artylerię, jego własne konie, broń, sprzęty i namioty, aż ostatecznie, po krwawej a nader zaciętej walce ośmiogodzinnej oraz ucieczce tegoż wezyra z resztą jego ludzi, zostało w mym posiadaniu całe jego obozowisko, które się rozciąga na ponad milę od Miasta.
Waszej Świątobliwości najposłuszniejszy Syn – Jan, król Polski.

[1] Przybyliśmy, zobaczyliśmy, Bóg zwyciężył.

Na podstawie: J. Wimmer, […], Warszawa 1983, s. 97.

Źródło 2. Plan bitwy

Na podstawie: *Wielka Encyklopedia PWN*, red. J. Wojnowski, t. 5, Warszawa 1995, s. 488.

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. dotyczą tej samej bitwy. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–2)

Pamiątkowe znaczki z XX w.

A

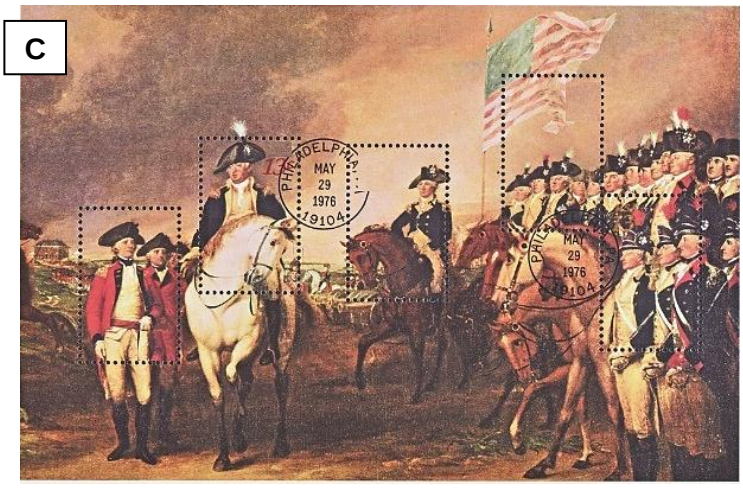

B

Tłumaczenie: *Wojna między siłami króla i parlamentu.*

C

Tłumaczenie napisu na pieczęci: *Filadelfia, Maj, 29, 1976.*

Na podstawie: stamps.org; pl.wikipedia.org; www.collectgbstamps

Przyporządkuj poniższym opisom 1–2 właściwe znaczki (A–C). Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do elementów graficznych lub napisów zamieszczonych na znaczkach.

1. Znaczek upamiętniający wojnę o niepodległość Stanów Zjednoczonych: ..... .

Uzasadnienie: .....

.....

.....

2. Znaczek upamiętniający wojnę secesyjną: ..... .

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Zadanie 14.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Feldmarszałek Iwan Paskiewicz otrzymał tytuł księcia warszawskiego i stanowisko namiestnika Królestwa Polskiego. Car Mikołaj ogłosił Statut organiczny dla Królestwa Polskiego. Traciło ono swoją odrębność państwową i stanowić miało integralną część cesarstwa rosyjskiego.

Na podstawie: M. Zgórniak, *Polska w* […], Kraków 2001, s. 143–144.

Źródło 2. Moneta Królestwa Polskiego

Tłumaczenie: *3 ruble, 81 części czystego złota.*

Na podstawie: https://pl.wikipedia.org

Zadanie 14.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy moneta ze źródła 2. i tekst ze źródła 1. przedstawiają skutki tego samego wydarzenia historycznego. Odpowiedź, uzasadnij odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 14.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Car przywołany w źródle 1. sprawował władzę podczas obrad kongresu wiedeńskiego.	**P**	**F**
Królestwo, o którym mowa w źródle 1., powstało na mocy postanowień pokoju w Tylży.	**P**	**F**

Zadanie 15.

Źródło 1. *Chrzest bojowy* – rysunek satyryczny z epoki

Na podstawie: commons.wikimedia.org

Źródło 2. Dokument z epoki

Jak tylko wiadomość o zrzeczeniu się księcia Hohenzollern została przez królewsko-hiszpański rząd oficjalnie zakomunikowana gabinetowi cesarsko-francuskiemu, zażądał ambasador francuski w Ems od [króla] upoważnienia do depeszowania do Paryża, że […] król zobowiązuje się po wsze czasy nie dać nigdy swojego przyzwolenia w wypadku, jeżeli Hohenzollernowie zechcą powrócić do wysuwania swej kandydatury. [Król] na to odmówił przyjęcia jeszcze raz ambasadora francuskiego i przez adiutanta urzędowo go zawiadomić polecił, że […] nie ma nic więcej do zakomunikowania ambasadorowi.

Na podstawie: *Wiek XIX* […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 268.

Zadanie 15.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy rysunek ze źródła 1. nawiązuje do wydarzenia, które było skutkiem publikacji dokumentu zacytowanego w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji zawartych w obu źródłach.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia przedstawione w obu źródłach miały miejsce w okresie między

A. bitwą pod Austerlitz a zwołaniem kongresu wiedeńskiego.

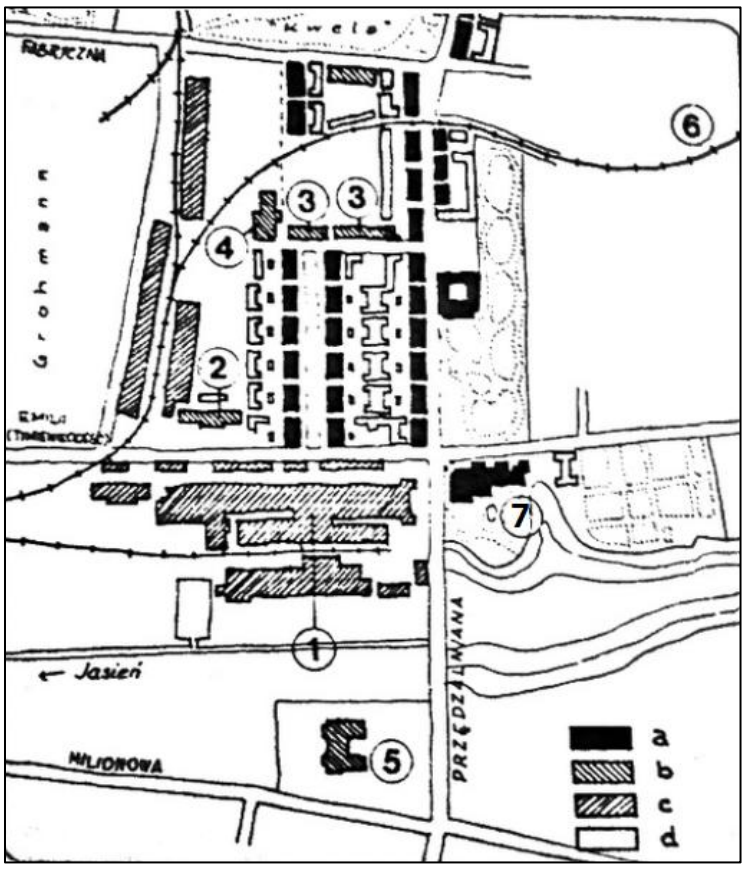
B. zwołaniem kongresu wiedeńskiego a początkiem Wiosny Ludów.

C. początkiem Wiosny Ludów a koronacją Wilhelma I na cesarza.

D. koronacją Wilhelma I na cesarza a wybuchem I wojny światowej.

Zadanie 16.

Plan zabudowy kompleksu fabryk

Oznaczenia:
a – famuły (domy robotnicze)
b – budynki użyteczności publicznej
c – budynki przemysłowe
d – budynki pomocnicze

1 – przędzalnia
2 – remiza strażacka
3 – szkoła
4 – stołówka i sklep
5 – szpital św. Anny
6 – bocznica kolejowa
7 – willa dyrektora

Na podstawie: www.researchgate.net

Zadanie 16.1. (0–1)

Uzasadnij, że plan zabudowy kompleksu fabryki świadczy o trosce właściciela fabryki o jego pracowników.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.2. (0–1)

Podaj nazwę miasta położonego na obszarze tzw. Kongresówki i będącego głównym ośrodkiem gałęzi przemysłu, w której specjalizowała się fabryka przedstawiona na planie.

.....

Zadanie 17. (0–1)

Źródło 1. Rozporządzenie językowe

§ 1. C.k. władze i urzędy […] dalej c.k. Krajowa Rada Szkolna i c.k. sądy używać będą tak w służbie wewnętrznej, jako też w korespondencji z sądowymi niewojskowymi władzami, urzędami i sądami w kraju języka polskiego […].
§ 2. Podobnież będą i prokuratorie państwowe w kraju używać języka polskiego w stosunkach służbowych z władzami, urzędami i sądami w kraju […].

Na podstawie: G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe*, Kraków 2021, s. 244.

Źródło 2. Fragment relacji

Do ferii wielkanocnych 1901 roku naukę religii pobieraliśmy w języku polskim. Dnia 24 stycznia nauczyciele zaczęli nas obdarowywać niemieckimi katechizmami. […] Za sprzeciwianie się nauczycielowi odebraliśmy w dniu 2 V karę chłosty od nauczyciela Koralewskiego […] Inspektor szkolny […] [c]zęsto pytał nas: „Kim jesteście?” Odpowiedź była jedna: „Jesteśmy Polakami”.

Na podstawie: *Źródła i materiały do nauczania historii*, red. S. Sierpowski, Warszawa 1998, s. 210–211.

Rozstrzygnij, czy źródła 1. i 2. dotyczą tego samego zaboru. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 18.

Źródło 1. Znaczek pocztowy

Na podstawie: katalogznaczkow.net

Źródło 2. Fragment dokumentu

Dawne ziemie niemieckie na wschód od linii idącej od Morza Bałtyckiego bezpośrednio na zachód od Świnoujścia i stąd wzdłuż rzeki Odry, łącznie z częścią Prus Wschodnich oraz łącznie z obszarem dawnego Wolnego Miasta Gdańska, będą pod administracją Państwa Polskiego.

Na podstawie: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, Nr 61, Warszawa 1959, s. 41.

Zadanie 18.1. (0–1)

Podaj nazwisko jednego z dwóch delegatów Polski upamiętnionych na znaczku ze źródła 1.

.....

Zadanie 18.2. (0–1)

Rozstrzygnij, czy fragment dokumentu przedstawiony w źródle 2. jest częścią traktatu, do którego odnosi się znaczek ze źródła 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 19.

Źródło 1. Fragment strony tytułowej czasopisma

Warszawa, PIĄTEK 14 Maja 1926 r.

Niech żyje rząd robotniczy i włościański!

Redakcja przyjmuje interesantów od 1 — 3 po poł. Za zwrot rękopisów Redakcja nie odpowiada
Administracja czynna od 9 do 5 bez przerwy. Kasa czynna od 11 do 1-ej

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

ROBOTNIK

CENTRALNY ORGAN P.P.S.

PROLETARJUSZE WSZYSTKICH KRAJÓW ŁĄCZCIE SIĘ!

NIECH ŻYJE SOCJALIZM!

Warszawa, ul. Warecka № 7
Redakcja — tel. 176-70.
Administracja — tel. 123-13
Konto czekowe P. K. O. Nr. 175.

Numer pojedyńczy 20 groszy.

Belweder zdobyty!

Wieści z pola walki.

Godz. 11.30.

Wojska rządowe cofnęły się od lotniska do ul. Puławskiej i kopią tam okopy.

Od strony Wierzbna zbliżają się wojska Marsz. Piłsudskiego.

Marsz. Piłsudski na froncie bojowym

wzięty przez wojska Marszałka Piłsudskiego.

Na mieście wzbudziło to niebywały entuzjazm. Przechodnie wznosili okrzyki radości.

Z Komendy miasta komunikują nam, że zameldowano, że Belweder został wzięty. Gdzie jest Witos i Wojciechowśpiech w akcji dlatego konieczny, że buntownicy ściągają posiłki z Wilna, a chociaż ich w drodze będziemy opóźniać, to jednak należy likwidować cały incydent przed ich nadejściem.

Liczę na energję i dzielność obu pułkowników i ich oddziałów.

Rozwadowski, gen. bron.

Jeszcze jedno barbarzyństwo

Wezwanie Warsz. Rady Zw. Zawodowych

DO PRACOWNIKÓW TABORU APROWIZACYJNEGO, MAGAZYNÓW I SKLEPÓW WYDZIAŁU ZAOPATRYWANIA.

Warszawska Rada Związków Zawodowych uchwaliła wezwać pracowników Wydziału Zaopatrywania m. Warszawy i

Na podstawie: crispa.uw.edu.pl

Źródło 2. Fragment opracowania historycznego

Warszawa stała się widownią gorszących scen. Zwolennicy prawicy usiłowali przeszkodzić w dotarciu do sejmu zarówno prezydentowi, jak i przedstawicielom ugrupowań, których głosami został wybrany. Agresja tłumu zwróciła się przeciwko posłom mniejszości narodowych, przede wszystkim Żydom, i parlamentarzystom lewicowym. Ignacego Daszyńskiego oblężono w bramie jednego z domów; pojawiła się odsiecz, między antagonistami doszło do walki na pałki i rewolwery. Kontrakcja prawicy nie przyniosła spodziewanych rezultatów, gdyż prezydent […] dotarł do sejmu i w obecności zdekompletowanego Zgromadzenia Narodowego złożył przewidzianą konstytucją przysięgę.

Na podstawie: C. Brzoza, *Polska w czasach niepodległości i II wojny światowej*, Kraków 2003, s. 112.

Zadanie 19.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy sytuacja polityczna przedstawiona w źródle 1. była przyczyną wydarzeń opisanych w źródle 2. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Prezydent, którego okoliczności zaprzysiężenia opisano w źródle 2., został wybrany w wyborach powszechnych.	**P**	**F**
Ignacy Daszyński był działaczem partii, której organ prasowy zaprezentowano w źródle 1.	**P**	**F**

Zadanie 20. (0–2)

***Wiosenne porządki w Europie* – Karykatura polityczna z okresu międzywojennego**

Na podstawie: crispa.uw.edu.pl

Rozstrzygnij, czy karykatura komentuje rzeczywistość polityczną z lat 20. czy 30. XX wieku. Odpowiedź uzasadnij, formułując dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie:

- .....

  .....

  .....

- .....

  .....

  .....

Zadanie 21. (0–2)

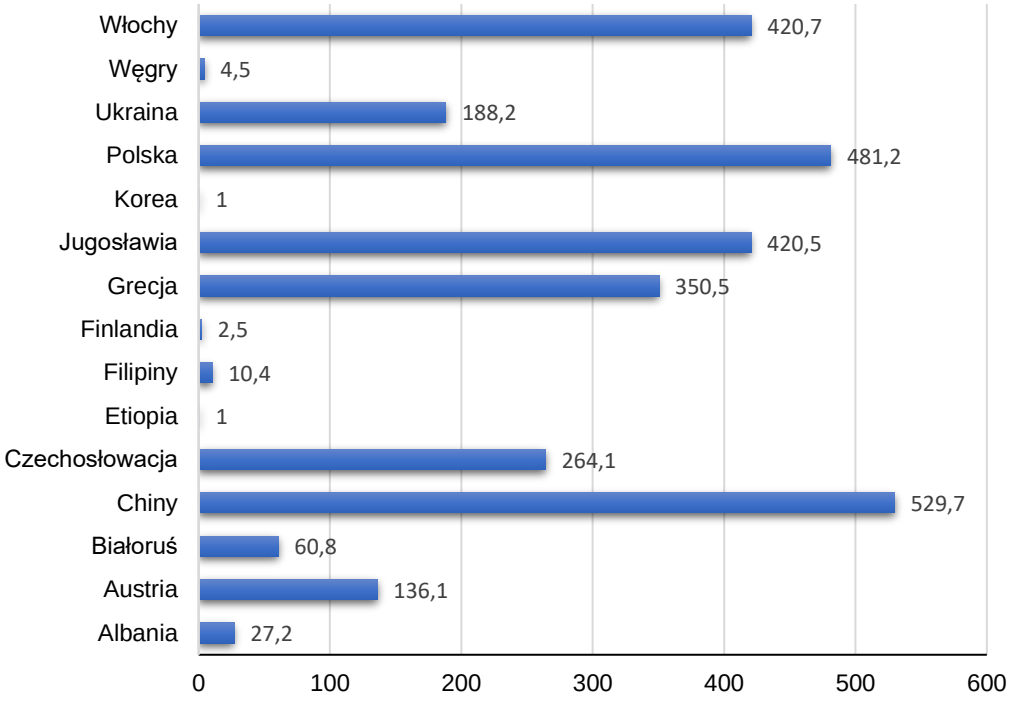
Na podstawie fragmentów biografii zamieszczonych poniżej oraz własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Obok fragmentów biografii wpisz właściwe nazwiska.

	Fragment biografii	**Nazwisko**
A	Francuski polityk i dowódca. Po klęsce Francji w 1940 roku nie złożył broni i nie przystał na współpracę z Niemcami. Stanął na czele Komitetu Wolnej Francji i kontynuował walkę o wolność swojej ojczyzny. Po II wojnie światowej wprowadził Francję do grona wielkich mocarstw.	
B	Został premierem polskiego rządu na uchodźstwie po tragicznej śmierci gen. Władysława Sikorskiego. W 1945 roku wrócił do Warszawy, podjął tam nieudaną próbę kompromisu z rządzącymi krajem komunistami i ze Związkiem Sowieckim. W obliczu zagrożenia aresztowaniem uciekł do Wielkiej Brytanii.	
C	Jedyny w historii USA prezydent wybrany na 4 kolejne kadencje. Po przystąpieniu USA do II wojny światowej odegrał dużą rolę w kształtowaniu planów militarnych i dyplomatycznych aliantów. Uczestniczył we wszystkich najważniejszych konferencjach międzynarodowych tego okresu.	

Na podstawie: encyklopedia.pwn.pl; muzeum1939.pl

Zadanie 22. (0–1)

Wykres. Wielkość pomocy dla wybranych krajów (w mln dolarów amerykańskich) udzielonej w ramach jednego z planów odbudowy

Na podstawie: R. Antosiak, E. Pustuła, C. Tulin, *Historia* […], Gdynia 2011, s. 529.

Rozstrzygnij, czy pomoc przedstawiona na wykresie została udzielona w ramach tzw. planu Marshalla. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do informacji z wykresu i własnej wiedzy.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

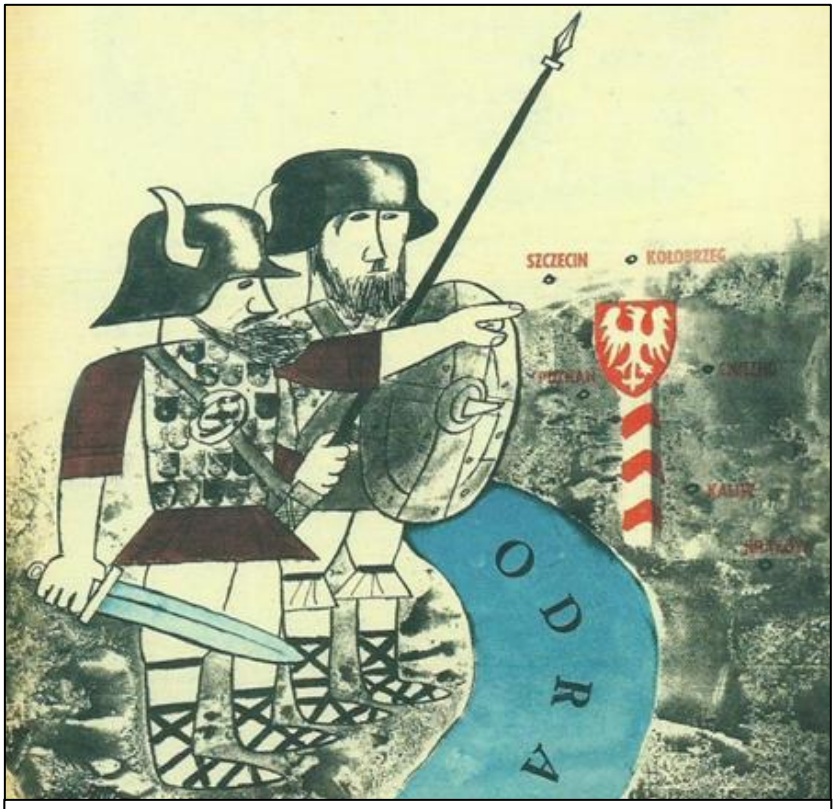
Zadanie 23. (0–1)

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Wyrażone w orędziu wezwanie do dialogu między skonfliktowanymi narodami, stojącymi po przeciwnych stronach żelaznej kurtyny, wyrastało z Ewangelii i ducha [II Soboru Watykańskiego]. Gest ten miał w ówczesnych uwarunkowaniach politycznych charakter rewolucyjny i wizjonerski. W ocenie polskich biskupów dialog został nawiązany w duchu miłości i pokoju; służył pośrednio zbliżeniu narodów nie tylko Europy, lecz także całego świata, „*przeciwstawiając braterskie współżycie i twórczą współpracę widmom wojennym, które tak bardzo nękają ludzkość*”.

B. Noszczak, […] *Konflikt państwa z Kościołem* […], Warszawa 2020, s. 216.

Źródło 2. Strona tytułowa „Szpilek” z 1966 roku

– Musimy ich nawrócić, żeby jako chrześcijanie mogli nam wybaczać i prosić o wybaczenie…

Na podstawie: *Historia PRL*, t. 12, Warszawa 2009, s. 69.

Rozstrzygnij, czy ilustracja ze źródła 2. powstała w kręgu zwolenników orędzia scharakteryzowanego w źródle 1. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

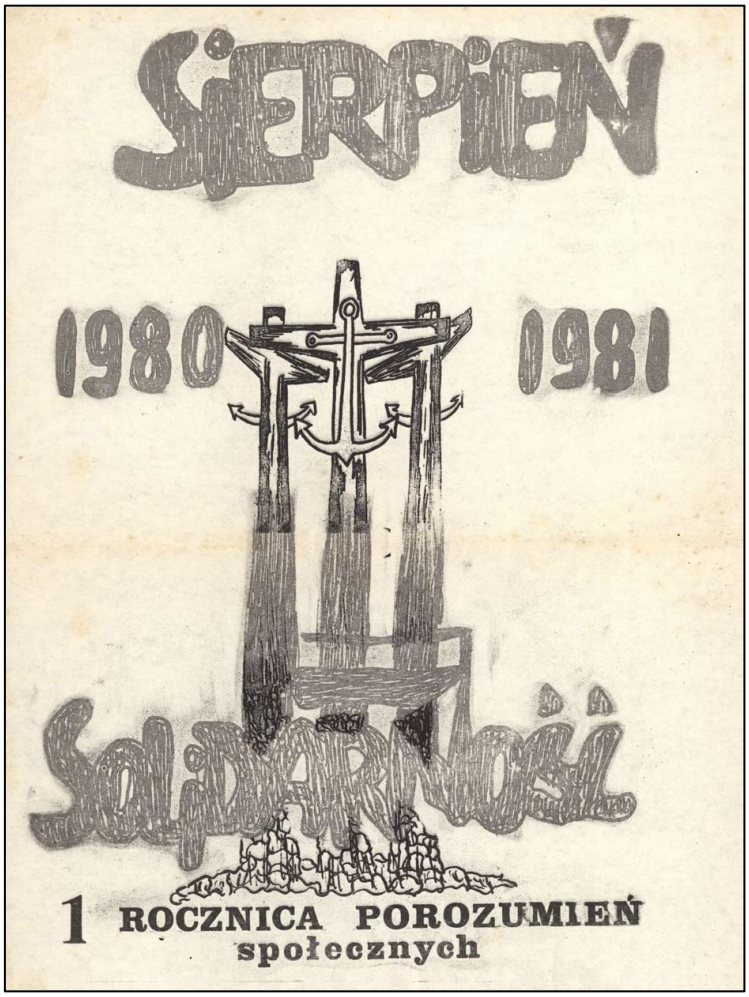
.....

.....

.....

Zadanie 24. (0–1)

Ulotka z lat 80. XX wieku

Na podstawie: dlibra.wimbp.gorzow.pl

Rozstrzygnij, czy zaprezentowana ulotka powstała przed wprowadzeniem stanu wojennego, czy po jego wprowadzeniu. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się jej treści.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania.

1. Scharakteryzuj przyczyny upadku cesarstwa rzymskiego w V wieku.
2. Scharakteryzuj i oceń politykę zagraniczną dwóch ostatnich królów Polski z dynastii Piastów.
3. Porównaj przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej w XVIII wieku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 26–27).
4. Przedstaw dorobek kultury polskiej w XIX wieku i oceń jej wpływ na kształtowanie się tożsamości narodowej Polaków.
5. Scharakteryzuj przyczyny kryzysów społeczno-politycznych w Polsce w latach 1956–1970. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 28–29).

Materiały źródłowe do tematu 3.

Źródło A. Fragment *Deklaracji Niepodległości*

Uważamy za niezbite i oczywiste następujące prawdy: że wszyscy ludzie stworzeni zostali równymi sobie; że Stwórca udzielił im pewnych praw niepozbywalnych, w rzędzie których na pierwszym miejscu postawić należy prawo do życia, do wolności i do poszukiwania szczęścia; celem zapewnienia sobie tych praw ludzie ustanowili między sobą rządy, których władza wypływa ze zgody rządzonych; że ilekroć jakakolwiek forma rządu sprzeciwia się celowi, w jakim była ustanowiona, naród ma prawo zmienić ją lub znieść zupełnie i ustanowić rząd nowy na takich zasadach i na takiej organizacji władz oparty, jakie mu się wydadzą najstosowniejszymi do zapewnienia własnego bezpieczeństwa i pomyślności.

Wiek XVI–XVIII w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 470–471.

Źródło B. Fragment konstytucji amerykańskiej

My, naród Stanów Zjednoczonych, pragnąc udoskonalić Unię, ustanowić sprawiedliwość, zabezpieczyć spokój w kraju, zapewnić wspólną obronę, podnieść ogólny dobrobyt oraz utrzymać dla nas samych i naszego potomstwa dobrodziejstwa wolności, wprowadzamy i ustanawiamy dla Stanów Zjednoczonych Ameryki niniejszą konstytucję.

Na podstawie: libr.sejm.gov.pl

Źródło C. *Trzy stany* – karykatura francuska z końca XVIII wieku

Na podstawie: pl.wikipedia.org

Źródło D. Fragment *Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela*

Przedstawiciele ludu francuskiego, zebrani w Zgromadzeniu Narodowym, uznawszy, iż nieznajomość, zapoznanie lub pogarda dla praw człowieka to jedyne przyczyny publicznych nieszczęść i zepsucia rządów, postanowili ogłosić w uroczystej deklaracji naturalne, niezbywalne i święte prawa człowieka, aby owa deklaracja, stale przedstawiania wszystkim członkom społeczeństwa, przypominała im bez przerwy o ich prawach i ich obowiązkach; aby akty władzy ustawodawczej oraz władzy wykonawczej, mogąc być w każdej chwili porównanymi z celem wszelkich instytucji politycznych, były tym bardziej respektowane; aby żądania obywateli, oparte od tej pory na prostych i niezaprzeczalnych podstawach, służyły zawsze podtrzymaniu Konstytucji i szczęściu ogółu. W związku z tym Zgromadzenie Narodowe uznaje i ogłasza, w obecności i pod auspicjami Istoty Najwyższej, następujące prawa człowieka i obywatela:
Art. I. Ludzie rodzą się i pozostają wolnymi i równymi w prawach. Podstawą różnic społecznych może być tylko wzgląd na pożytek ogółu.
Art. II. Celem wszelkiego zrzeszenia politycznego jest utrzymanie przyrodzonych i niezbywalnych praw człowieka. Prawa te to: wolność, własność, bezpieczeństwo i opór przeciw uciskowi.
Art. III. Źródło wszelkiej władzy zasadniczo tkwi w narodzie. Żadne ciało, żadna jednostka nie może sprawować władzy, która by wyraźnie od narodu nie pochodziła.

Na podstawie: libr.sejm.gov.pl

Materiały źródłowe do tematu 5.

Źródło A. Przemówienie Władysława Gomułki na placu Defilad w Warszawie 24 października 1956 roku [fragment]

Towarzysze! Obywatele! Ludu pracujący stolicy! Witam was w imieniu Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, który na swoim ostatnim plenarnym posiedzeniu oddał ster partii w ręce nowego kierownictwa […].

W ciągu ubiegłych lat nagromadziło się w życiu Polski wiele zła, nieprawości i bolesnych rozczarowań. Idee socjalizmu, przeniknięte duchem wolności człowieka i poszanowania praw obywatela, w praktyce uległy głębokim wypaczeniom. Słowa nie znajdowały pokrycia w rzeczywistości. Ciężki trud klasy robotniczej i całego narodu nie dawał oczekiwanych owoców. Wierzę głęboko, że te lata minęły bezpowrotnie w przeszłość.

VIII Plenum KC naszej partii dokonało historycznego zwrotu. Stworzyło ono nowy okres naszej pracy, nowy okres w dziejach budownictwa socjalistycznego w Polsce, w dziejach narodu. Kierownictwo partii powiedziało klasie robotniczej i całemu narodowi całą prawdę, prawdę bez osłonek i niedomówień o naszej sytuacji gospodarczej i politycznej, o trudnościach, które trzeba przezwyciężyć, by pójść naprzód i uzyskać trwałą poprawę życia ludzi pracy w Polsce.

Na podstawie: www.przemowienia.com

Źródło B. Cegiełka Społecznego Funduszu Budowy Szkół

Na podstawie: www.newsweek.pl

Źródło C. Fotografia z wiecu poparcia dla partii, marzec 1968 roku

Na podstawie: tygodnik.tvp.pl

Źródło D. *Ballada o Janku Wiśniewskim* [fragment]

Chłopcy z Grabówka, chłopcy z Chylonii,
Dzisiaj milicja użyła broni.
Dzielnieśmy stali i celnie rzucali,
Janek Wiśniewski padł.

Na drzwiach ponieśli go Świętojańską
Naprzeciw glinom, naprzeciw tankom.
Chłopcy stoczniowcy, pomścijcie druha,
Janek Wiśniewski padł.

[…]

Nie płaczcie matki, to nie na darmo,
Nad stocznią sztandar z czarną kokardą.
Za chleb i wolność i nową Polskę,
Janek Wiśniewski padł.

Wiek XX w źródłach […], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 2001, s. 405–406.

WYPRACOWANIE

na temat nr ……..

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015

HISTORIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2015